

AZ EURÓPAI UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2015.3.4.
JOIN(2015) 6 final

KÖZÖS KONZULTÁCIÓS ANYAG

Új európai szomszédságpolitika felé

I. Bevezetés. Egy különleges kapcsolat

A külpolitikában erősebb Európára van szükségünk. A velünk szomszédos országokkal szorosabbá kell tenni az együttműködést, a társulást és a partnerséget annak érdekében, hogy megerősíthessük a gazdasági és politikai kapcsolatainkat.

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 8. cikke (1) bekezdésének értelmében „*az Unió a vele szomszédos országokkal különleges kapcsolatokat épít ki a jólét és a jószomszédi viszonyok egy olyan térségének a létrehozása céljából, amely az Unió értékeire épül, és amelyet az együttműködésen alapuló szoros és békés kapcsolatok jellemeznek*”.

Az európai szomszédságpolitikát (a továbbiakban: ENP) 2003-ban dolgozták ki („Kibővült Európa” közlemény¹) az EU és a vele szomszédos országok közötti kapcsolatok szorosabbá fűzése céljából, lehetőséget adva az EU-val való szorosabb gazdasági integrációra és kilátásba helyezve az EU belső piacához való jobb hozzáférést. A terv az volt, hogy az integráció a közös értékek melletti elkötelezettségre épülve progresszíven történjen ambiciózus politikai, gazdasági és intézményi reformok révén.

Az elmúlt tíz évben jelentős politikai fejlemények történtek a szomszédságban, ami kevésbé stabil napjainkban, mint amilyen tíz évvel ezelőtt volt. Például keleten a keleti partnerség néhány országát érintő növekvő kihívásokat – a 2008-as grúziai konfliktustól kezdve a jelenlegi ukrajnai konfliktusig – az egyre öntudatosabb orosz külpolitika okozta, ami jelentősen fokozta az Oroszország és az EU közötti ellentéteket. Délen, Szíriában 2011 óta polgárháború dúl, melynek komoly hatásai vannak a szomszédjaira. Líbia jelenleg konfliktushelyzetben levő ország. Az elmúlt három év alatt Egyiptom is összetett politikai változáson ment keresztül. A figyelemreméltó erőfeszítések ellenére továbbra sincs előrelépés a közel-keleti békefolyamatban, és több esetben is sor került fegyveres összecsapásokra, többek között 2014-ben Gázában. Ezek az események fokozták az EU és a partnerei előtt álló kihívásokat, növelték a gazdasági és társadalmi nyomást, az illegális migrációt és a menekültáradatot és a biztonsági fenyegetéseket, egymástól eltérő törekvéseket eredményezve.

Ebben az időszakban az ENP területén fejlődés következett be: a regionális komponenset erősítette a 2009-ben elindított keleti partnerség és az „Unió a Mediterrán Térségért” 2008-as létrehozását eredményező barcelonai folyamat. Jelentősen kibővült az ENP tartalma is. A szomszédos országoknak jelenleg jók a kilátásaik mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek létrehozására, mobilitási partnerségekre, de akár vízumentességre is. Ezek közül néhányat már bevezettek. Az ENP-t 2011-ben felülvizsgálták² abból a célból, hogy reagálhasson az arab tavasz eseményeire, így a népfelkelésekre és azok következményeire, melyek pl. Tunéziában némi haladást eredményeztek, de szélesebb körben instabilitást és politikai feszültséget keltettek. Az átmenetek az egyes országokban egymástól igen eltérő képet mutattak.

Az ENP nem mindig tudott megfelelően reagálni ezekre az aktuális fejleményekre, illetve a partnereink változó törekvéseire. Ez az EU saját érdekeit sem szolgálta teljes mértékben.

A partnerek egymástól egyre eltérőbb mértékű szerepvállalást mutattak az EU-val való együttműködésben és a különböző szakpolitikai területeken. Az ENP néhány tekintetben növelte ugyan az EU befolyását, de pár területen a reformok leálltak, részben az egymással versengő érdekek, részben pedig amiatt, hogy nem minden partner érdekelt ugyanolyan mértékben az Unióval való különleges, a pluralizmus és az integráció modelljére épülő partnerségben. Az EU is jelentős gazdasági válságon ment keresztül az elmúlt években, ami elkerülhetetlenül hatást gyakorolt a velünk szomszédos országokra.

¹ COM(2003) 104 végleges, 2003.3.11.

² COM(2011) 303, 2011.5.25.

Ahogy azt az EU saját tapasztalata is mutatja, a politikai és a gazdasági reformok mélyreható változásokat gyakorolnak a társadalmakra és a gazdaságokra. A partnerek az EU-val az ENP keretében ápolat kapcsolatuk vonatkozásában mérlegelik az abból eredő hosszútávú előnyöket, de a rövid távon felmerülő költségeket is.

A szomszédaink stratégiai irányultsága határozza meg a különböző szereplőkkel, így az EU-val való együttműködésük mértékét. Néhány partner az Unióval való szorosabb társulást választotta, és az Unió készen áll arra, hogy elmélyítse velük a kapcsolatait. Más országok más utat választottak. Az EU tiszteletben tartja a partnerek szuverén döntéseit és készen áll arra, hogy más formákat találjon a szerepvállalásra.

Ezek alapján egyértelműen látszik, hogy felül kell vizsgálni az ENP alapjául szolgáló feltételezéseket, annak hatókörét, továbbá meg kell vizsgálni az eszközök jobb felhasználásának lehetőségeit, ideértve azt is, hogy hogyan tudnának a különböző szakpolitikai területek jobban hozzájárulni az együttműködéshez, biztosítva a belső és a külső prioritások összekapcsolását. Egy ilyen felülvizsgálat célja annak biztosítása, hogy az ENP a jövőben hatékonyabban tudjon hozzájárulni a partnereinkkel egy olyan térség kialakításához, amelyet a partnereinkkel való kölcsönös stabilitás, biztonság és jólét fémjelez. A felülvizsgálat keretében azt is szemügyre kell venni, hogy a „különleges kapcsolat” kimeríti-e a teljes potenciálját, és hogy miként lehetne e kapcsolatot megerősíteni mind az EU, mind a partnerei érdekében.

Pontosabban kell elemezni mind az EU, mind a partnereinek érdekeit, hogy az ENP teljesíthesse céljait. Ehhez egyrészt döntő fontosságú, hogy konzultáljunk a partnereinkkel a partnerséggel kapcsolatos érdekeikről és törekvéseikről. Másrészt az EU-nak pontosabban kell meghatároznia a saját céljait és érdekeit, ezzel egyidejűleg előmozdítva azokat az értékeket, amelyekre épül.

A felülvizsgálat keretében választ kell adni az egymástól igen eltérő ambíciókkal rendelkező partnerek igényeire. Azon partnereink esetében, amelyek már teljes mértékben részt vesznek az integrációban és elkötelezettek mellett, a felülvizsgálatban meg kell vizsgálni, hogy hogyan vihetnénk előre és mélyíthetnénk a partnerségünket. Az EU továbbra is elkötelezett annak biztosítása mellett, hogy minden egyes partnerség esetében teljes mértékben kiaknázzák az abban rejlő potenciált az eddig elért eredményekre építve.

Azon partnereink esetében, amelyek csak kisebb mértékben vagy egyáltalán nem vállalnak szerepet, az ENP felülvizsgálatának keretében elemezni kell ennek okait, és meg kell vizsgálni annak lehetőségeit, hogy az ENP-t hogyan lehetne jobban hozzáigazítani mindkét fél elvárásaihoz. A szomszédságon jelenleg kívül eső néhány partner esetében lehet, hogy szorosabb együttműködésre van szükség. Meg kell vizsgálni azt is, hogy az EU hogyan tudna a legjobban reagálni a válság- és konfliktushelyzetekre, ideértve az elhúzódóakat is. Ennek során figyelembe kell venni a partnereinket érintő befolyást és nyomást, amelyek meghatározzák azok politikai álláspontjait, beleértve az EU-ra vonatkozó álláspontjukat is.

E tekintetben a hatékony ENP-nek az általános uniós külpolitika integráns részének kell lennie, mely átfogó megközelítést alkalmaz és igénybe veszi az EU és a tagállamai rendelkezésére álló valamennyi eszközt.

A Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker ebben a kontextusban arról döntött, hogy az ENP-t az új Bizottság mandátumának első évében felül kell vizsgálni. Az uniós tagállamok is kérték a szomszédságpolitika felülvizsgálatát, és már javaslatokat is tettek. A partnerországok, hasonlóan a külső érdekeltekhez, beleértve a civil társadalmi szervezeteket és a szociális partnerek szervezeteit, kifejezésre juttatták, hogy a szomszédságpolitikát újra kell gondolni.

A Bizottság ezzel párhuzamosan finomítja a bővítési politikát, mely az ENP-től különálló terület marad. Ebben az összefüggésben a Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker politikai iránymutatásaiban leszögezte, hogy a következő öt évben nem kerül sor további bővítésekre.

E dokumentum célja, hogy keretet adjon az ENP alapos felülvizsgálatáról szóló vitának. A II. szakaszban az ENP-ből eddig levont tanulságokkal kapcsolatos néhány előzetes megállapítást

ismertetünk. A III. szakaszban kifejtjük a partnerséget megerősítő megközelítés első elemeit és azonosítjuk a legfontosabb partnerekkel és az érdekeltekkel megvitatandó néhány kulcskérdést. A IV. szakaszban összefoglaljuk a nyilvános konzultáció strukturálása terén teendő következő lépéseket. A konzultáció eredményei beépülnek a 2015 őszén megjelenő közleménybe, mely tartalmazni fogja az ENP jövőbeni irányára vonatkozó konkrét javaslatokat.

II. A levont tanulságok és az ENP jövőbeni irányával kapcsolatos kérdések

Ez a szakasz az ENP tíz évre visszatekintő végrehajtása során nyert tapasztalatokra épít, ahogy azt az uniós tagállamokkal és az ENP-partnerországokkal fenntartott rendszeres és gyakori kapcsolatok és a jelenlegi nem hivatalos konzultáció is tükrözi, melyhez már sokan hozzájárultak.

Az ENP 2004 óta nyújt keretet az EU és a vele szomszédos országok közötti kapcsolatoknak, lehetővé téve az uniós tagállamoknak, hogy mind a keleti, mind a déli szomszédjaikkal nagyobb fokú konszenzust érjenek el a szerepvállalást illetően. Az ENP révén jóval intenzívebbé váltak az EU szomszédos országokkal ápolt kapcsolatai, annak eredményeként, hogy az ENP cselekvési tervekben mindkét oldal egyértelmű vállalásokat tett. Az ENP lehetőséget biztosított az EU számára, hogy reagáljon a partnereknek az Unióval való szorosabb kapcsolatok kialakítását célzó törekvéseire. 10 év eltelte után megállapítható, hogy a szomszédos országokkal kialakított partnerségek hangsúlyosabban szerepelnek az uniós ügyekben; a legtöbb partnerország számára az EU a legfontosabb kereskedelmi partner, folyamatosan nőtt a ENP-országok és az EU közötti utasforgalom és a migrációs áramlások. Az EU arra használja az ENP-t, hogy előmozdítsa és évente értékelje az egyes országok reformtörekvéseit, különösen kormányzási kérdésekben, az egyes partnerekkel közösen meghatározott cselekvési tervek alapján.

Azonban van néhány hiányosság is.

Néhány partner aktívan keresi az EU-val való szorosabb integrációt. Ezt mások nem, vagy jelenleg nem tartják vonzóknak, ami megkérdőjelez néhány olyan feltételezést, amelyekre az ENP épül.

Bár a differenciálás fogalma már a kezdetektől jelen van, az egyes országok nem mindig érzik úgy, hogy megfelelően érvényesülnének a törekvéseik. Tudatosítani kell a partnerekkel való közös felelősségvállalást, ennek hiányában az ENP nem tudja kiaknázni a benne rejlő teljes potenciált.

A „többet többért” megközelítés hangsúlyozza ugyan az EU elkötelezettségét a kulcsértékei mellett, de nem mindig segítette elő az egyenlő partnerség légkörét, és nem mindig volt sikeres abban, hogy a partnerországokban további reformokat ösztönözzön.

A jelen közleményben felvetett kérdésekkel azt kívánjuk feltérképezni, hogy az ENP hogyan válhatna még hatékonyabb eszközévé annak, hogy képviselje mind az EU, mind a partnerei érdekeit, és hogyan nyújthatna ösztönzőbb keretet az átfogóbb partnerségek kialakításához, melyben mindkét fél törekvései jobban kifejezésre juthatnának.

- Nem kérdéses, hogy továbbra is fontos **mélyebb kapcsolatokat** kiépíteni az EU partnerországaival.

Fenn kell-e tartani az ENP-t? Továbbra is egységes keret vonatkozzon-e a keleti és a déli országokra?

- Az ENP jelenlegi kerete **16 szomszédos országra** terjed ki. Számos olyan kihívás van, amelyekkel szemben az EU és szomszédjai csak együtt tudnak megfelelően helytállni. Ez azonban csak úgy valósítható meg, ha bevonjuk a **velünk szomszédos országok szomszédjait** és adott esetben együttműködünk velük.

Fenn kell-e tartani a jelenlegi földrajzi hatókört? Biztosítson-e az ENP rugalmasabb lehetőségeket a szomszédok szomszédjaival való együttműködéshez? Hogyan támogathatná az EU az ENP-keret révén a szomszédjait az azok szomszédjaival folytatott interakciókban? Hogyan lehetne jobban biztosítani az ENP és az Unió Oroszországgal, a közép-ázsiai vagy az afrikai partnerekkel – különösen a Száhil övvel, Afrika szarvával – és a Perzsa-öböl menti országokkal ápolt kapcsolatait közötti erősebb koherenciát?

- Míg az ENP megvalósítása az uniós intézményeken keresztül történik, a nagyobb mértékű tagállami részvétel jobb eredményekhez vezethet.

Hogyan növelhetné az ENP súlyát egy, a tagállamok aktívabb bevonása melletti, átfogóbb megközelítés? Előnyben részesítenék-e a partnerek az ENP iránti közös felelősségvállalást?

- **Az ENP eszközöket dolgozott ki és alkalmazott a szorosabb politikai társulásban és gazdasági integrációban érdekelt partnerekre irányulóan**, beleértve az olyan átfogó megállapodásokat, mint a társulási megállapodások és a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek.

Megfelelő célkitűzést jelentenek-e mindenki számára a társulási megállapodások, valamint a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek, vagy testre szabottabb alternatívákat kellene-e kidolgozni, melyek tükröznék a partnerek különböző érdekeit és törekvéseit?

- **Az ENP cselekvési tervek** keretet nyújtottak az EU és a legtöbb ENP-partnerország közötti kapcsolatok fejlesztéséhez.

Megfelelő eszközök-e az ENP cselekvési tervek a partnerségeink elmélyítésére? Netán túl tágak néhány partner számára? Előnyös lenne-e az EU és partnerországai számára a fókusz szűkítése és a hangsúlyosabb prioritizálás?

- **Az ENP eredményjelentések** segítséget nyújtottak az EU-nak ahhoz, hogy szorosan nyomon követhesse a cselekvési tervekkel rendelkező minden egyes ENP-partnerországgal az elért haladást az e tervekben közösen meghatározott célkitűzések alapján.

Megfelelő-e ez a megközelítés az összes partner számára? Nyújtott-e hozzáadott értéket az EU minden egyes partnerével ápolt kapcsolatok tekintetében? Jobban szolgálná-e az EU és/vagy a partnerek érdekeit egy egyszerűbb jelentéstételi mechanizmus? A jelentéstételt az érintett ENP-partnerország szerepvállalásának szintjéhez kellene-e igazítani? Hogyan kommunikálhatnánk jobban a kulcsfontosságú elemeket?

- Az ENP a területek széles körét (ideértve az energiaügyet, a közlekedést, a mezőgazdaságot és a vidékfejlesztést, a bel- és igazságügyet, a vámügyeket, az adóügyeket, a környezetvédelmet, a katasztrófavédelmet, a kutatást és innovációt, az oktatást, az ifjúságügyet, a kultúrát, az egészségügyet stb.) átfogóan **keretet nyújtott az ágazati együttműködéshez**.

Lehetséges-e a partnerségeket kifejezettebben a közös érdekekre fókuszálni mindkét oldal nagyobb felelősségvállalása érdekében? Hogyan tegye lehetővé az ENP az ezzel járó differenciálást? Szükség van-e új elemekre az ezeken vagy más területeken folytatott együttműködés elmélyítésének támogatására?

- **A vízumliberalizáció** és a vízumkönnyítési folyamatok megkönnyítették az utazást és megszilárdították a reformokat; a mobilitási partnerségek új kapcsolatokat teremtettek, az e folyamatokat támogató programok révén.

Milyen további munkára van szükség ezen a területen, melyre az összes ENP-partnerország kulcsterületként tekint? Hogyan járulhatna hozzá még jobban az ENP a migráció szabályozásához és a mobilitás nyújtotta előnyök kiaknázásához?

- Az EU a határain a **jólét** előmozdítására törekszik. A partnerországokban negatívan érintik a jólétet az olyan strukturális gyengeségek, mint az egyenlőtlenség, a szegénység, az informális gazdaság, valamint azok a hiányosságok, amelyek a demokrácia, a pluralizmus és a jogállamiság tiszteletben tartása terén mutatkoznak. Továbbá, számos ENP-partnerország gazdasági és társadalmi fejlődését szakították meg konfliktusok vagy a gyors belső változások okozta zavarok.

Mit tehetne még az EU az ENP-partnerországokban a gazdasági és társadalmi fejlődés elősegítéséért? Hogyan erősíthetnénk meg a fiatalabb generáció gazdasági, politikai és társadalmi szerepét? Hogyan lehetne jobban előmozdítani a fenntartható fejlődést? Hogyan lehetne ezeket a célkitűzéseket jobban összekapcsolni az olyan területeken elengedhetetlen reformokkal, mint a korrupció elleni küzdelem, az igazságügyi reform, a kormányzás és biztonság, melyek a közvetlen külföldi befektetések előfeltételei?

- Az EU a határain a **stabilitás** előmozdítására törekszik. A meglévő kihívások eredményes megoldása érdekében az EU-nak igénybe kell vennie a rendelkezésére álló valamennyi együttműködési eszközét. A közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) és a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) tevékenységeit eddig az ENP keretén kívül végezték. Néhány partnerországban az instabilitás szintje nemcsak megszakítja az előrehaladást a demokrácia felé, hanem a jogállamiságot is fenyegeti, sérti az emberi jogokat és komoly hatásai vannak az EU-ra, pl. illegális migrációs áramlások és biztonsági fenyegetések formájában.

Hogyan kezelje az ENP a szomszédságban kialakuló konfliktusokat és válságokat? Jobban kellene-e integrálni a KKBP és a KBVP tevékenységeit az ENP keretébe? Legyen-e nagyobb szerepe a bizalomépítő intézkedések és a konfliktus utáni intézkedések, valamint az ezekkel kapcsolatos, államépítést és intézményfejlesztést szolgáló intézkedések kidolgozásában?

Helyezzen-e nagyobb hangsúlyt az ENP a partnerekkel való együttműködésre a radikalizálódás megelőzése, valamint a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelem terén?

Nagyobb hangsúlyt kellene-e fektetni az ENP-ben a biztonsági ágazat reformjára?

- Az ENP világos célkitűzése a **regionális együttműködés**. Az EU a partnereivel ilyen együttműködést folytatott délen az Unió a Mediterrán Térségért és keleten a keleti partnerség keretében.

Tud-e a multilaterális dimenzió hozzáadott értéket teremteni? Megfelelnek-e ezek az együttműködési keretek a céljaiknak? Hogyan lehetne megerősíteni ezek eredményességét? Használhatunk-e eredményesebben más, rugalmasabb kereteket? Javítható-e a más regionális szereplőkkel (Európa Tanács, EBESZ, Arab Államok Szövetsége, Iszlám Együttműködés Szervezete, Afrikai Unió) való együttműködés?

- Az ENP keretében átfogóan együttműködünk a kormányokkal, de bevonjuk a **civil társadalmat** is, többek között abból a célból, hogy erősítsük a monitoring tevékenységét különösen azokban az országokban, ahol a civil társadalom szabadon, vagy nagyrészt szabadon működik.

Hogyan vonhatná be az ENP még erősebben a legtágabb értelemben vett civil társadalmat? Lehet-e még többet tenni a partnerországok különböző népességcsoportjai közötti hálózatok kiépítéséért?

Mit lehetne még tenni az üzleti közösségek közötti kapcsolatok erősítése érdekében? Hogyan lehetne kiépíteni a szociális partnerekkel (szakszervezetekkel és munkáltatói szervezetekkel) való és az azok közötti kapcsolatokat, és hogyan lehetne előmozdítani a szociális párbeszédet? Hogyan lehetne erősíteni a tudományos közösségek, az egyetemek, a helyi hatóságok, a nők, az ifjúság és a média közötti kapcsolatokat?

- Az ENP olyan valódi partnerségre törekszik az EU szomszédjaival, amely tükrözi és befogadja a sokféleséget.

Hogyan tehetne többet az ENP a vallási tolerancia és a kulturális sokféleség előmozdítása, valamint az előítéletek elleni fellépés érdekében? Legyen-e az ENP egyik konkrétabb célkitűzése egymás kultúrájának jobb megértése, és ha igen, hogyan lehetne ezt megvalósítani? Miként segíthetné elő az ENP a lakosság veszélyeztetett csoportjai elleni diszkrimináció leküzdését?

III. Pontosabb fókusszal rendelkező és testre szabottabb együttműködést nyújtó partnerség felé

Az eddigi tapasztalatok és észrevételek, amelyek számos uniós tagállamból és ENP-partnerországból e felülvizsgálat kapcsán beérkeztek, négy kiemelt területet érintenek, melyek további konzultációt és vitát igényelnek:

- **Differenciálás**
- **Fókusz**
- **Rugalmasság**
- **Felelősségvállalás és láthatóság**

1. A differenciálás kihívásai

Néhány keleti partnerország már mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek létrehozásán dolgozik és az EU-val a lehető legszorosabb kapcsolatra törekszik. Bár ezekben az esetekben még korántsem sincs kiaknázva az e kapcsolatban rejlő jelentős potenciál, a partnerek részéről megfigyelhető az arra való törekvés, hogy túllépjenek a társulási megállapodásaikon/a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségeken.

Délen egyre nagyobbak a partnerországok törekvései közötti különbségek, és egyre növekszik a fegyveres konfliktusok okozta instabilitás. Az arab világban 2011-ben és azt követően lezajlott események alapjaiban változtatták meg a régiót. Néhány déli partner számára ez pozitív politikai változást eredményezett, mások összetett átalakuláson mennek keresztül, megint mások fokozottan ki vannak téve a szíriai válság hatásainak, vagy elhúzódó konfliktusok következményei sújtják őket.

Dolgozzon-e ki az EU idővel új kapcsolattípusokat azon partnerországok elvárásainak és törekvéseinek kielégítésére, amelyek nem tekintik a társulási megállapodásokat a politikai társulás és a gazdasági integráció végső szakaszának?

Hogyan lehetne előrelépni a Vilniusban megrendezett 2013. évi keleti partnerségi csúcstalálkozón a WTO-szabályokon és a szuverén döntéseken alapuló, a közös jóléti térség kiterjesztésének Európán és azon kívüli megteremtésére vonatkozó hosszú távú célkitűzés megvalósításában?

Van-e lehetőség az ENP-ben valamilyen fajta változó geometriára, mely a partnerek egymástól eltérő szerepvállalási szintjeihez szabott kapcsolattípusokat kínál?

2. Fókusz

Az ENP-partnerekkel folytatott együttműködésünk – a cselekvési tervekben meghatározottaknak megfelelően – jelenleg igen széleskörű. A tapasztalatok alapján az ENP akkor lesz a legeredményesebb, ha az EU és a partnerországai valóban ugyanazt a menetrendet osztják. A felülvizsgálat során pontosan meg kell határozni az EU és minden egyes partner érdekeit, és a legerősebb közös érdeklődésre számot tartó területeket. Ez a jövőre nézve segíteni fogja az EU és a velünk szomszédos országok közötti partnerség erősítését.

Az eddig lezajlott nem hivatalos konzultációk alapján előzetesen megállapítjuk, hogy az EU és partnerországaink a következő területek iránt mutatják a legerősebb közös érdeklődést:

- A **kereskedelem** és az inkluzív és fenntartható **gazdasági fejlődés** előmozdítása, valamint a munkalehetőségek növelése prioritást jelentenek a szomszédjainknak, melyek egyben az EU érdekei is, pl. a hagyományos vidéki megélhetéssel kezdődően a kutatás területén át egészen a digitális piacokig.
- Mindkét fél erősen érdekelt az **összekapcsolás** javításában, nevezetesen a fenntartható közlekedés és energia területén. Közös érdeklődésre számot tartó terület még az energiaellátás biztonságának és az energiahatékonyság, valamint az energiaágazati üzembiztonság növelése.
- Jelenleg számos konfliktus érinti a szomszédsági régiót. A stabilitás előfeltétele a jólét növeléséért folytatott együttműködésnek. Az EU-nak és tagállamainak a partnereivel együtt többet kell tenniük a konfliktushelyzetekből, a szervezett bűnözésből és a terrorizmusból fakadó **biztonsági** fenyegetések ellen, és azon képességünk fejlesztése érdekében, hogy közösen léphessünk fel a válságkezelés és katasztrófavédelem terén.
- Partnereink **kormányzási** kihívásokkal küzdenek. A jogállamiság, az emberi jogok és a demokrácia biztosítása elsősorban a saját állampolgáraik számára bír központi jelentőséggel. Partnereink a jogbiztonság javításával a hazai és a külföldi befektetők számára is fontos olyan kérdéseket kezelnek, mint a korrupció és a csalás elleni küzdelem, valamint az államháztartási gazdálkodás megerősítése, beleértve a nemzetközi standardokon alapuló államháztartási belső kontrollrendszert.
- A **migráció és a mobilitás** az EU és a partnereink számára az egyik kulcsfontosságú együttműködési terület. A mobilitás különösen oktatási, tudományos, képzési és szakmai célokból való növelése pozitív hatással van a gazdaságra és a társadalomra egyaránt. Közös kihívást jelent az embercsempészet és az illegális migráció leküzdése.
- A **további közös, határon átnyúló hatásokkal járó kihívások közé** tartozik az egészségbiztonság, a környezeti veszélyek és az éghajlat-változás.
- A **fiatalok** növekvő bevonása, például oktatási csereprogramok és egyéb hálózatok révén, jelentős szerepet játszhat a közös jövőkép kialakításában. Az EU továbbra is támogatni fogja a **nők** lehetőségeinek bővítését.

A felülvizsgálat szilárd alapot nyújthat az EU és a partnereink számára ahhoz, hogy megegyezés szülessen a legerősebb közös érdeklődésre számot tartó területekről. Ez a jövőre nézve egy erősebb partnerség alapját fogja képezni.

E tekintetben javasoljuk, hogy a konzultáció a következő kérdéseket helyezze fókuszba:

- *Egyetért-e Ön az ENP fókuszába javasolt területekkel? Ha nem, milyen alternatívákat vagy további prioritásokat javasol?*
- *Melyek azok a prioritások, amelyeket a partnerek EU-val kialakított kapcsolataikban azonosítanak? Mely ágazati vagy szakpolitikai területeket kívánnak a partnerek*

továbbfejleszteni? Melyek azok a területek, amelyek kevésbé érdekesek a partnerek számára?

- *Rendelkezik-e jelenleg az ENP azokkal a megfelelő eszközökkel, amelyekkel kezelni tudja azokat a prioritásokat, amelyekre Ön szerint az ENP-nek fókuszálnia kell? Hogyan járulhatnának ehhez hozzá az ágazati párbeszédok?*
- *Ha nem, melyek azok az új eszközök, amelyek elősegíthetik ezekben az ágazatokban az együttműködés elmélyítését?*
- *Hogyan támogathatná jobban az EU a néhány kulcságazatra való fókuszálást azon partnerek esetében, akik ezt részesítik előnyben?*

3. Rugalmasság – egy rugalmasabb eszköztár felé

Az EU az elmúlt tíz évben fejlesztette és bővítette az ENP eszköztárát. Az eszköztár jelenleg a következő központi elemekre épül:

- Az EU és a legtöbb ENP-partnerország közötti kapcsolatok kiépítése a társulási megállapodások és a partnerségi és együttműködési megállapodások nyújtotta jogi keretben történik.
- Az EU ez eddig 12 ENP-partnerországgal állapodott meg cselekvési tervekről vagy társulási menetrendekről; minden egyes partnerországra vonatkozóan éves jelentés készül a cselekvési tervekben meghatározott prioritások végrehajtásáról.
- Az éves eredményjelentések mellett az éves szomszédsági csomag részét képezi egy stratégiai közlemény és a regionális együttműködési prioritások végrehajtásáról szóló két jelentés is: az egyik témája a déli partnerekkel kötött partnerség a demokráciáért és a közös jóléért, a másik témája a keleti partnerség.
- Az EU a legtöbb ENP-partnerországgal különböző formátumokban rendszeres kétoldalú párbeszédet folytat. Ebbe beletartoznak a társulási megállapodásokban és a partnerségi és együttműködési megállapodásokban előirányzott hivatalos eszmecsere (társulási/együttműködési tanácsok, társulási/együttműködési bizottságok, ágazati albizottságok). Több más kommunikációs csatorna is létezik, mint pl. az emberi jogi párbeszéd és más ágazatspecifikus párbeszéd.
- Az ENP-partnerországoknak már nyújtottak jelentős összegű, célirányos pénzügyi támogatást. A 2014–2020 közötti időszakra további 15 milliárd EUR-t irányoztak elő. A félidős felülvizsgálatot 2017-re tervezik, ami jó lehetőséget nyújt az Európai Szomszédsági Támogatási Eszközből (ENI) származó források elosztásának és felhasználásának a jelen felülvizsgálat eredményeinek fényében történő kiigazítására, valamint annak biztosítására, hogy az EU a pénzügyi együttműködése révén rugalmasabban tudjon reagálni a régióban zajló, gyorsan változó folyamatokra.
- *Hogyan lehetne egyszerűsíteni a cselekvési tervet, hogy azok jobban illeszkedjenek az országok egyedi igényeihez és prioritásaihoz?*
- *Szükséges-e az éves jelentéstétel az olyan országok esetében, amelyek úgy döntöttek, hogy nem törekednek szorosabb politikai és gazdasági integrációra?*
- *Hogyan kellene az EU-nak strukturálnia a kapcsolatait azokkal az országokkal, amelyek jelenleg nem rendelkeznek cselekvési tervvel?*
- *Hogyan igazíthatná az EU a „többet többért” elvet az alapvető értékek tiszteletben tartásának és a kulcsfontosságú reformok továbbvitelének előmozdítása érdekében egy olyan környezethez, amelyben bizonyos partnerek nem a szorosabb integrációt választják?*

- *Hogyan értékelje az EU a közösen meghatározott reformcélok fényében az elért haladást, amikor a partnerországra jelentős külső nyomás – pl. fegyveres konfliktus vagy menekültáradat – nehezedik?*
- *Hogyan működhetne közre az EU eredményesebben a konfliktushelyzetek által érintett partnerországokban zajló folyamatokban, és miként reagálhatna rugalmasabban azokra?*
- *Milyen eszközökre lenne szüksége az EU-nak, hogy eredményesebben reagálhasson a szomszédságban zajló, gyorsan változó fejleményekre?*
- *Megfelelő-e az ágazatok és az uniós pénzügytámogatás-nyújtás mechanizmusainak kiválasztása? Hogyan lehetne javítani az uniós pénzügyi támogatás hatását és a láthatóságát?*

4. Felelősségvállalás és láthatóság

Az ENP-vel kapcsolatban az egyik leggyakrabban ismételt kritika az, hogy hiányzik a partnerek társadalmi szintű saját felelősségvállalása, és hogy a nyilvánosságban kevésbé tudatosultak az ENP céljai és hatásai. Világos, hogy az ENP-felülvizsgálat kontextusában jelentős erőfeszítésekre van szükség a partnerek ENP-ben való felelősségvállalásának, valamint az ENP célkitűzéseinek és az elért eredmények kommunikálásának javítása terén, mind az EU-ban, mind a partnerországokban.

Mire törekednek a partnerek az ENP-ben? Hogyan szolgálhatná az ENP a legjobban a partnerek érdekeit és törekvéseit?

Ki lehet-e dolgozni olyan munkamódszereket, amelyek jobban tiszteletben tartják a partnerek érdekeit és az egyenlő felek közötti partnerséget jelentik? Ez hogyan befolyásolná az éves jelentéstételt?

Kooperatívabbá tehetők-e az ENP struktúrái, hogy azok jobban tükrözzék a partnerek saját döntéseit és lehetőséget nyújtsanak a partnerországok civil társadalmi szervezeteinek a részvételre?

Tud-e az ENP rövidebb távon eredményeket felmutatni annak érdekében, hogy kézzelfoghatóbbá váljon a nyilvánosság számára az ENP értéke? Ehhez mire lenne szükség az EU részéről? És a partnerország részéről?

Hogyan lehetne az EU pénzügyi támogatását illetően túllépni az „adok-kapok” dinamizmuson és azt egy olyan beruházási viszonyra helyettesíteni, amelyben tisztábban látszana a partnerország aktív szerepe?

Hogyan lehetne hatékonyabban bevonni az uniós tagállamokat az ENP kialakításába és megvalósításába, beleértve a külpolitikával és a biztonsággal kapcsolatos tevékenységeket? Hogyan lehetne jobban koordinálni az uniós tagállamok tevékenységeit az ENP-vel?

A nyilvános konzultáció ezen szakasza döntő fontosságú lesz a nagyobb mértékű felelősségvállalás előmozdításában, valamint a jövőbeni ENP hatékonyabb kommunikálásához szükséges feltételek megteremtésében.

IV. Következő lépések

E dokumentum célja, hogy keretet nyújtson az ENP jövőbeni irányáról folytatandó szakpolitikai vitának. A cél az, hogy a lehető legszélesebb körben konzultáljunk a velünk szomszédos országokban a partnerekkel és Uniós-zerter az érdekeltekkel. Konzultálni fogunk a tagállamokkal és a partnerekkel, valamint a szereplők széles körével, pl. a parlamentekkel, beleértve az Európai Parlamentet, a civil társadalommal és az agytröszttökkel, a szociális partnerekkel, valamint az üzleti és a tudományos közösség képviselőivel. Együtt fogunk működni a szomszédságban aktív,

kulcsfontosságú nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal, az EBESZ-szel és a legfontosabb nemzetközi pénzügyi szervezetekkel. A nyilvánosság érdekelt tagjai írásban is lehetőséget kapnak észrevételeik megtételére. Az e dokumentummal kapcsolatos nyilvános konzultáció várhatóan június végéig tart.